

פרק י משנה ו (יחידה 22)
ההלל בליל הסדר וסיום ה"מגיד"

מדריך למורה

לאחר שהמשניות הקודמות עסקו במרכיבים ובאופן שבו יש לספר את יציאת מצרים, המשנה הזאת מתמקדת בהודיה – בהלל ובברכת הגאולה.
זמן הוראה מומלץ: שיעור אחד.

פתיחה

גוף השיעור

א. מבנה

כדי לעזור לתלמידים ליצור את תרשים המשנה כדאי לכוון אותם לשיים לב לנקודות הבאות:
מיהם האומרים במשנה? כמה מחלוקות יש? (האומרים באים בשני זוגות – שתי מחלוקות)
מה אומר כל אחד מהם?
מהו המקרה שבו עוסקת המחלוקת הראשונה?
משפט במשנה שאין עליו מחלוקת – וחותרם בגאולה (צריך להיעזר בביאורי המילים). המחלוקת של רבי עקיבא ורבי טרפון היא על הנוסח ולא על עצם החתימה בברכת הגאולה. משימה 1 עוסקת בתרשים ובשאלות אלו.
להלן התרשים (בגלל אילוצי התוכנה נחתכות חלק מן המילים אך התלמידים צריכים לכתוב את כל מילות המשנה על המדבקות):

משימה 2 עוסקת בהבנה בסיסית של המחלוקת של בית הלל ובית שמאי. כדאי להדגיש: אמירת ההלל בליל הסדר היא מיוחדת מאד. ראשית, אנחנו בדרך כלל אומרים הלל ביום ולא בלילה, זה ייחודי לליל הסדר (ולתפילת ערבית של ליל פסח) אין את זה בחגים אחרים. בנוסף, וזה לעניין המחלוקת הזאת, אומרים את ההלל בשני חלקים שונים, כאשר באמצע אוכלים ומדברים.

ב. הבנה ופרשנות

הרישא - מחלוקת ראשונה

משימה 3 עוסקת בהבנת הטעמים לדעות בית הלל ובית שמאי. נראה במבט חיצוני שהמחלוקת היא טכנית – כמה מזמורים יש לומר. כשמעמיקים בטעמים רואים שיש טעם לכל דעה. המשימה להוסיף לתרשים עוזרת להבנת מבנה הלימוד.

בסעיף ב של משימה 3 התלמידים מתבקשים לשים לב לטעמים ולהבדלים בין הדעות, וכן לא פחות חשוב מזה – לדומה. המשפט הראשון: שאת רוב ההלל אומרים לאחר הסעודה נכון לפי שתי הדעות. משימה זו מתרגלת את המיומנות של הגדרת **נקודת המחלוקת** בין הדעות.

הסיפא – מחלוקת שניה

את החלק הראשון של ליל הסדר – החלק שלפני האכילה, מסיימים בברכת הגאולה (זוהי הברכה שנאמרת על הכוס השניה).

משימה 4 מובילה את התלמידים לראות את ההבדל הראשון בין דעת רבי טרפון לדעת רבי עקיבא, שרבי טרפון מודה רק על גאולת מצרים, ואילו רבי עקיבא מבקש גם על העתיד.

כדאי לדון עם התלמידים על המשמעות של זה: האם אנחנו משבחים את ה' על מה שהיה, או שאנחנו גם, יחד עם השבח, מתפללים לעתיד על הגאולה שאנחנו מצפים לה.

סעיף ב', תשובות:

לפי רבי טרפון ברכת הגאולה צריכה לכלול הודיה על גאולת מצרים. לפי רבי עקיבא ברכת הגאולה כוללת גם הודיה על גאולת מצרים וגם בקשה לגאולה העתידה. (המילים מתן תורה אינן שייכות לכאן).

משימה 5 שולחת את התלמידים לברר מהי ההלכה לפי מה שכתוב בהגדה. (חשוב להדגיש לתלמידים, ההגדה אינה פוסקת הלכה, כיוון שההלכה נפסקה כך, כתבו את ההגדה בצורה הזאת).

התלמידים יווכחו לדעת שאומרים שני מזמורים (כדעת בית הלל) ושבברכת הגאולה ההלכה היא כרבי עקיבא. (מפאת אורך היחידה לא הרחבנו בכלל "בית שמאי ובית הלל, הלכה כבית הלל" ומדוע. ניתן להרחיב באמצעות אתר דעת

<http://www.daat.ac.il/daat/toshba/ishim/hilel.htm>

משימת האתגר עוסקת בהבדל השני בין רבי עקיבא לרבי טרפון – האם לחתום בברוך בברכת הגאולה. שאר התלמידים אינם צריכים לדעת זאת כעת.

ג. תורת חיים

בחלק זה של היחידה ישנה הרחבה בעקבות הגמרא לגבי ההלל. המטרה היא שתלמיד יבין שאנחנו משבחים את ה' על מה שהיה בעבר – כמו יציאת מצרים וניסים אחרים, אך גם על ניסים שקורים לנו היום, אנחנו צריכים לשבח את ה', וגם שם יש צורך לומר הלל.

כדאי לערוך דיון בכיתה: אלו ניסים קרו בתקופות האחרונות? האם ידוע לכם על ימים שבהם אומרים הלל? (יום העצמאות, יום ירושלים) וגם ברמה האישית: האם יש כאן תלמיד שיודע על נס שנעשה לו או למשפחתו?

סיכום

ניתן להפנות את התלמידים לתרשים כדי להיעזר בו בסיכום.